

Bedriftsundersøkelsen 2018

Kartlegging av arbeidsmarkedet i Trøndelag

TRØNDELAG

Innhold

Innhold	02
Kommentar	03
Hovedkonklusjoner	05
1 Om NAVs bedriftsundersøkelse	06
1.1 Om vekting	08
1.2 Andre analyser	08
2 Situasjonen på arbeidsmarkedet i Norge og Trøndelag våren 2018	09
3 Resultater etter yrke og næring	11
3.1 Fremtidig arbeidskraftbehov etter næring	11
3.2 Nærmere om næringene	12
3.2.1 Finans, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting	13
3.2.2 Bygg og anlegg	14
3.2.3 Industri	14
3.2.4 Bergverk og energi, kraft og vannforsyning	15
3.2.5 Varehandel, hotell og restaurantnæringen	16
3.2.6 Transport og kommunikasjon	16
3.2.7 Jordbruk, skogbruk og fiske	16
3.2.8 Offentlig og privat tjenesteyting	17
4 Sysselsetting og rekruttering etter regioner	18
4.1 Regionene	19
4.1.1 Trondheimsregionen	20
4.1.2 Fosen	20
4.1.3 Innlandet	21
4.1.4 Orkladalen og kysten	21
4.1.5 Værnesregionen	22
4.1.6 Innherred og Inntrøndelag	23
4.1.7 Namdalen	23
5 Rekrutteringsproblemer	24
5.1 Årsaker til mislykket rekruttering	26
5.2 De vanskeligste yrkene å rekruttere i Trøndelag	26
6 Tilleggsspørsmål	29
6.1 Rekrutteringskanaler	29
6.2 Markeds- og næringsregionen Trøndelag	30

NAVs Bedriftsundersøkelse for Trøndelag er utarbeidet av NAV Trøndelag. Arbeidet med rapporten ble avsluttet 24. april 2018.

Bilde forside: Anleggsarbeidere fra entreprenørfirmaet Stjern AS klargjør fundamentene til vindmøllene i Roan Vindpark. Foto: Stjern AS.

Kommentar

Optimisme i trøndersk næringsliv – men stadig flere stillinger står ubesatt

Også i år er Trøndelag blant fylkene med størst optimisme når det kommer til forventet sysselsetting. Hver fjerde trønderske bedrift forventer en økning i antall sysselsatte det kommende året, mens sju prosent forventer nedgang. Det gir en nettoforventning på 16 prosent, en liten nedgang fra i fjor. Dette anslaget forsterker inntrykket av et godt arbeidsmarked. Trøndelag har hatt lav og synkende ledighet sammenhengende siden 2016 og ledigheten ligger godt under landssnittet. Også tilgangen på nye stillinger har vært god.

Det som derimot bekymrer er at stadig flere bedrifter i Trøndelag har utfordringer med å skaffe arbeidskraft med etterspurt kompetanse. Blant de 1.168 bedriftene som har svart på årets undersøkelse melder 13 prosent om rekrutteringsproblemer. Hver tiende bedrift melder at de har mislyktes med rekruttering, og det er flere som melder at de har ansatt noen med lavere kompetanse enn det de etterspurte. Tilbakemeldinger fra bedriftene gir en estimert mangel på arbeidskraft på 4.150 personer i Trøndelag. Dette er en betydelig økning fra i fjor og det er mangelen på sykepleiere og andre helsefagyrker som dominerer lista. Deretter følger fagutdanninger som tømrere, snekkere, sveisere, anleggsmaskin- og industrimekanikere, sjåførere og kokker.

Bedriftsundersøkelsen bekrefter dermed vår prognose for 2018. Den viser at mangel på kvalifisert arbeidskraft kan bli en av de største utfordringene deler av trøndersk næringsliv står overfor de kommende årene. De økte rekrutteringsproblemene understreker også at arbeidet med å skaffe nok og god kompetanse blir en svært viktig oppgave for Trøndelag framover. Bedriftsundersøkelsen gir oss viktig innsikt i etterspørselssiden i arbeidsmarkedet. Dette er kunnskap både NAV og andre offentlige og private aktører vil ha nytte av. Sentrale spørsmål er hva vi kan gjøre for at flere tar utdanning innen etterspurte fagutdanninger og hvordan vi kan kvalifisere flere av de som i dag er utenfor arbeidslivet til å matche bedriftenes arbeidskraftbehov. De økte rekrutteringsproblemene bør bekymre. På sikt kan dette bli kritisk, ikke minst i distriktene som på sentrale områder har problemer med å få tak i nok kvalifisert arbeidskraft.

Årets bedriftsundersøkelse viser at det er store forskjeller mellom arbeidsmarkedsregionene i fylket. Funnene viser at Værnesregionen har høyest forventinger også i år, men med en liten nedgang fra 2017. Sysselsettingsforventningene øker på Fosen, Orkladalen/kysten, Innherred og Trondheim. Utviklingen i Trondheim er sentral for utviklingen i fylket. 51 % av alle sysselsatte i fylket jobber i Trondheim og med randkommunene Malvik, Melhus og Klæbu 55 %. Godt nytt er at sysselsettingsforventningene i Trondheim har økt fra 16 til 20 % og dermed fortsetter den positive utviklingen byen har hatt de siste tre årene. Selv om andre regioner i fylket har høyere sysselsettingsforventninger, så er veksten i Trondheim sentral for den økonomiske utviklingen i Trøndelag.

Foto: Kjell A. Olsen.

Bente Wold Wigum
Regiondirektør i
NAV Trøndelag

Hovedkonklusjoner

NAV's bedriftsundersøkelse i 2018 for Trøndelag viser at trøndersk bedrifter er overveiende optimistiske selv om sysselsettingsforventningene har gått noe ned. Hver fjerde virksomhet forventer å ha flere ansatte om ett år og kun sju prosent forventer nedbemanning. Sammenlignet med resten av landet er bedriftene i Trøndelag blant landets mest optimistiske. Av fylkene er det kun Vest-Agder og Telemark som i 2018 har større nettoforventning¹ enn Trøndelag.

Blant arbeidsmarkedsområdene i Trøndelag er det Værnesområdet som har de høyeste nettoforventningene, mens Orkladalen og kysten har størst økning sammenlignet med i fjor. Om lag 40 prosent av bedriftene i Værnesregionen tror de vil ansette flere kommende år, mens hver tredje tror på sysselsettingsøkning i Orkladalen og kysten. I Trondheimsregionen har sysselsettingsforventningene økt fra 16 prosent i fjor til 20 prosent i år. Det viser at bedriftene i regionen er optimistiske for kommende år. Regionen har hatt en økende optimisme de siste tre årene.

Både Værnesregionen, Namdalen og Innlandet har en tilbakegang i sysselsettingsforventningene, men det er kun i Innlandet tilbakegangen er betydelig. Sammenliknet med fjoråret har sysselsettingsforventningene i denne regionen gått kraftig ned og Innlandet har de laveste nettoforventningene i fylket.

I alle hovednæringsgrupper er det en høyere andel

bedrifter som forventer økning i antall sysselsatte, enn som forventer nedgang. Et flertall av bedriftene i utvalget antar likevel at de vil ha samme antall ansatte neste år.

Blant næringene som sysselsetter mange i Trøndelag er det særlig bygg og anlegg og deler av industrien som har de største forventningene til økt sysselsetting. Om lag 35 prosent av bedriftene innenfor bygg og anleggssektoren forventer økt bemanning og sju prosent forventer nedbemanning. Av næringer på mer detaljert nivå er petroleum og kjemisk produksjon den enkeltnæringen som har de høyeste nettoforventning til sysselsetting.

I Trøndelag svarer 87 prosent av bedriftene med rekrutteringsbehov at de fikk ansatt personer med ønskede kvalifikasjoner. Dette er litt lavere enn i fjor. Fosen har også i årets undersøkelse større utfordringer enn øvrige markedsområder med å få tak i riktig kompetanse. Rekrutteringsutfordringene har avtatt noe siden i fjor. I Værnesområdet har rekrutteringsproblemene tredoblet seg fra 2017 og det er nå 15 prosent av bedriftene som har utfordringer med å få tak i rett kompetanse. Orkladalen og kysten har lavest andel bedrifter med rekrutteringsproblemer.

De yrkene det er vanskeligst å rekruttere nok arbeidskraft til i 2018 er sykepleiere og spesialsykepleiere. Dette er yrker som tradisjonelt kommer høyt opp på listen. Men også tømrere og snekkere, sveisere og vernepleiere er vanskelig å få tak i. Høyt på listen finner vi også ulike typer sjåfører.

¹ Nettoforventning er andel bedrifter som forventer økning i antall ansatte, fratrukket andel som forventer nedgang.

1 Om NAVs bedriftsundersøkelse

NAV gjennomfører årlig en bedriftsundersøkelse i hvert fylke, hvor et representativt utvalg bedrifter blir invitert til å svare på spørsmål om fremtidig rekrutteringsbehov og eventuelle problemer med å få tak i ønsket kompetanse. Undersøkelsen er gjennomført hvert år siden 1994. Årets undersøkelse pågikk i tidsrommet februar – mars.

Utvalget i Trøndelag var på 1 443 bedrifter. Innen svarfristen kom det inn gyldige svar fra 1 168, noe som gir en svarandel på ca. 81 %. Svarene er innhentet via besøk eller telefonkontakt av fylkets NAV-kontor.

Formålet med undersøkelsen er å gi innsikt på etterspørselssiden i arbeidsmarkedet, og samtidig kunne si noe om næringslivets og offentlige etaters behov for arbeidskraft i nærmeste framtid. Denne kunnskapen bidrar til at NAV kan yte bedre service overfor arbeidssøkere og arbeidsgivere.

NAV sin bedriftsundersøkelse gir også nyttige opplysninger om tilpasningsproblemer på arbeidsmarkedet. Det vil si om det er balanse mellom tilbud og etterspørsel, eller om det er mangel på enkelte typer kompetanse.

Fordi bedriftsundersøkelsen baserer seg på utvalg, vil det være usikkerhet knyttet til resultatene. Denne usikkerheten blir større desto mer detaljert nivå det søkes informasjon på. Foruten Trondheim er det vanskelig å trekke signifikante slutninger på kommunenivå og vi har derfor valgt å bruke arbeidsmarkedsregioner som analyseenhet.

Vi deler inn fylket i arbeidsmarkedsregioner når vi presenterer resultatene på et lavere geografisk nivå enn fylke. Inndelingen i mindre regioner baserer seg på flere faktorer, som strømmen av arbeidskraft mellom kommuner og typiske næringssentra og antall bedrifter i utvalget.

*Helse- og sosialtjenesten er næring som har størst estimert mangler på arbeidskraft framover.
Foto: Carl-Erik Eriksson Trondheim kommune.*

I og med at vi ikke kan operere med for små måleenheter, kan vi ikke alene ta hensyn til pendling når vi bestemmer regioninndelingen.

De store forskjellene mellom fylkets regioner gjenspeiler til en viss grad forskjellene i næringsstruktur i fylket. Endringene fra et år til det neste kan forklares med i hvilken grad næringslivet i regionen påvirkes av endringen i konjunkturer og markedsforhold. Tilgangen og kvaliteten på arbeidskraft i regionen vil også gi forskjeller mellom regionene.

Hver femte ansatt i fylket er representert i svarene i årets bedriftsundersøkelse. Undersøkelsen favner derfor bredt og er som helhet representativ for trøndersk arbeidsliv.

I rapporten brukes begrepet **nettoforventning** som et mål på hvor mange flere virksomheter som forventer økt sysselsetting i det kommende året sammenlignet med virksomheter som forventer redusert sysselsetting eller nedbemanning. Positiv nettoforventning indikerer at det samlet sett er flere virksomheter som forventer økt sysselsetting enn det er virksomheter som forventer nedgang.

Informasjon om bedriftene er hentet fra Enhetsregisteret (Brønnøysundregisteret) som inneholder opplysninger om næringslivet og offentlige etater som finnes i ulike offentlige registre. I overkant av 13 700 bedrifter i Trøndelag med tre eller flere ansatte var registrert i Enhetsregisteret ved utgangen av 2017, og disse utgjør populasjonen for bedriftsundersøkelsen. Et tilfeldig utvalg av disse bedriftene ble trukket ut, samt at de aller fleste bedrifter med 100 eller flere ansatte er med i utvalget. Blant de små bedriftene trekkes det tilfeldig, men det er sikret

Salmonor AS sitt anlegg ved Bondøya.

representativitet med hensyn til næring (tosifret næringskode)², størrelse og geografi. Bedrifter med en eller to ansatte er utelatt fordi mange av disse selskapene ikke er aktive hvert år, og mange av dem er konsulentselskap med en ansatt som av og til selger tjenester. Disse bedriftene er det erfaringsvis også vanskelige å få inn svar fra.

Spørreskjemaet er strukturert, og spørsmålene har stort sett faste svaralternativer. Ved spørsmål om yrker er disse lagt inn som en del av spørreskjemaet. Yrkene er kodet etter klassifiseringen STYRK-08³.

Bedriftene blir stilt seks spørsmål som er like for alle fylkene. NAV spør blant annet om bedriftenes forventning til bemanning ett år frem i tid, om bedriften har forsøkt å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene og eventuelt om bedriften har hatt rekrutteringsproblemer. På bakgrunn av disse spørsmålene har NAV estimert mangel på arbeidskraft innenfor de ulike næringene i analysen.

² For inndeling i NACE-koder. Se www.ssb.no/nace

³ Se <http://www.ssb.no/a/yrke/styrk08/>

1.1 Om vekting

Arbeids- og velferdsdirektoratet vekter bedriftene etter størrelse og næring i sine beregninger av nettoforventninger og rekrutteringsproblemer. Det innebærer at små bedrifter teller mer enn store bedrifter. Basert på en slik beregning gir direktoratets estimering en nettoforventning i Trøndelag på 16 prosent. Dersom vi ikke vekter bedriftene får vi en nettoforventning på 19 prosent. I rapporten presenterer vi vektete tall i kapittel 3⁴. I kapittel 4 hvor forskjeller mellom arbeidsmarkedsregionene diskuteres, presenteres resultatene uvektet.

1.2 Andre analyser

I likhet med NAV er det andre aktører som årlig gjennomfører undersøkelser om rekrutteringsbehov og forventninger til markedsutvikling framover.

NHO lager hvert kvartal et økonomibarometer for næringslivet hvor de intervjuer 2000 toppledere fra ulike deler av landet. Resultatene fra disse undersøkelsene sammenfattes i Økonomisk overblikk⁵ og på NHOs hjemmesider. I fjerde kvartal 2017 svarer 36 prosent av de trønderske næringslivslederne at de tror på økende sysselsetting og 11 prosent tror på nedgang. Det gir en nettoforventning på 25 prosent, som er en klar økning fra i fjor.

NHOs økonomibarometer for landet fra 1. kv. 2018, viser en klar økning i optimisme blant NHOs medlemsbedrifter sammenlignet med 2017. I sine prognoser legger NHO til grunn en lavere ledighet i året som kommer, samt økende sysselsetting.

Norges Bank⁶ forventer lavere ledighet gjennom året og en økende sysselsetting. Videre antar de at veksten i norsk økonomi blir høyere i år enn i fjor. Oppgangen hos våre handelspartnere bidrar til økt eksport, noe som igjen gir økte investeringer og vekst i husholdningenes konsum. Norges Bank legger til grunn at boligprisveksten vil avta og at det knytter seg usikkerhet til boligprisene fremover. Banken er bekymret over den tiltakende gjeldsveksten i husholdningene, da gjelden vokser raskere enn husholdningenes inntekter.

SSB⁷, i likhet med flere, tror ledigheten vil avta noe det kommende året, og ytterligere i de neste to årene. Dette henger sammen med oljeinvesteringer og økende økonomisk vekst internasjonalt. Det knyttes en viss usikkerhet til fallende boliginvesteringer og en sterkere kronekurs som kan få negative virkninger på eksporten.

ManpowerGroup⁸ sitt arbeidsmarkedsbarometer for andre kvartal 2018 viser en svak økning i nettotallet for arbeidsgivere som planlegger å øke bemanningen. Bedriftene i Region Midt har en nettoforventning i forhold til sysselsetting på ni prosent. De sterkeste sysselsettingsforventningene finner vi innen bygg og anlegg, bergverk og energi samt transport og kommunikasjon. Manpower betegner norske arbeidsgivere som forsiktig optimistiske og optimismen er størst i Nord-Norge.

⁴ Kapittel 3. Resultater etter yrke og næring

⁵ NHO, Økonomisk overblikk 4/2017 og 1/2018. Prognoser for 2018 – 2020

⁶ Pengepolitisk rapport 1/18

⁷ Økonomisk utsyn 1/18

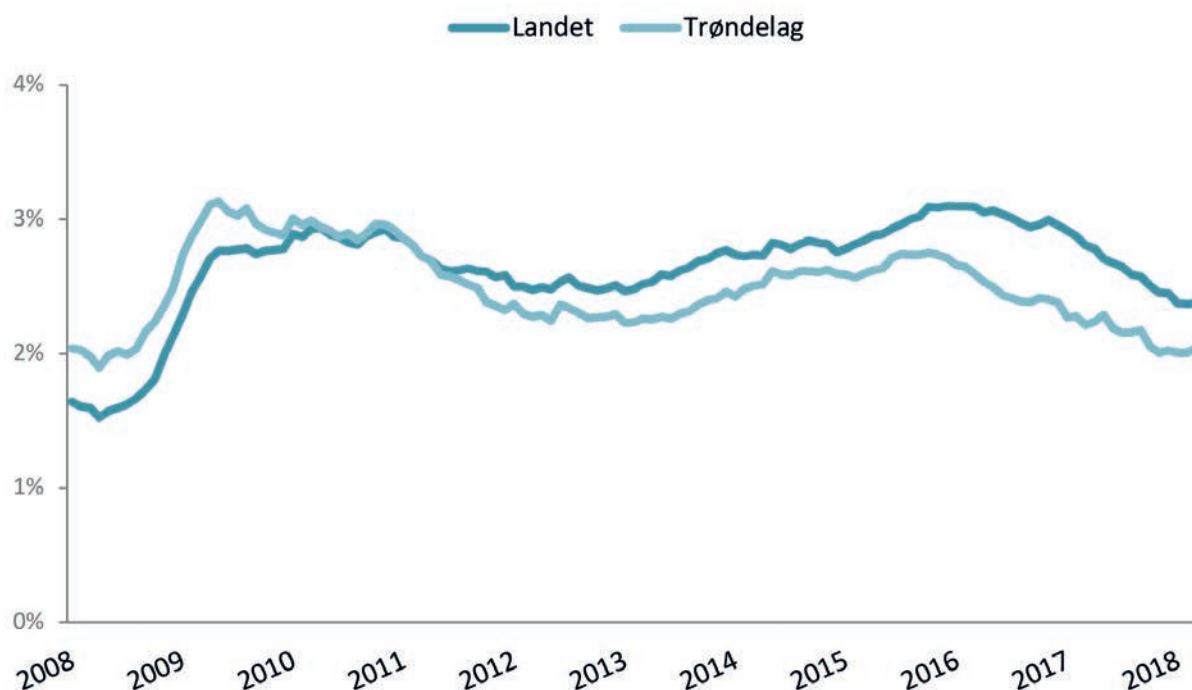
⁸ MEOS Q2, 2018

2 Situasjonen på arbeidsmarkedet i Norge og Trøndelag våren 2018

Siden oljeprisfallet høsten 2014 har Norge vært preget av en moderat oppgangsperiode med fallende arbeidsledighet, lave renter og høyt konsum.

Oljeprisfallet ga en lett nedgangskonjunktur som varte frem til høsten 2016 og som for Trøndelag sin del ble langt mindre dramatisk enn fryktet.

Figur 1 Utvikling sesongjustert ledighet Trøndelag og landet

Som følge av nedgangskonjunktoren var sysselsetningsveksten i 2015 og 2016 forholdsvis beskjeden. I fjor tiltok veksten og totalt sett økte sysselsettingen i Norge med over en prosent.

Våren 2018 er investeringene i oljesektoren økende og prisen på olje har stabilisert seg på mellom 60 og 70 dollar fatet. Kroneverdien følger normalt oljeprisen tett og i løpet av 2017 har kroneverdien styrket seg noe mot de viktigste

*Hjemmetjenesten i Trondheim avlegger daglig mange besøk.
Foto: Carl-Erik Eriksson, Trondheim kommune.*

valutaene, som svenske kroner, pund, dollar og Euro. Kronekursen er i tillegg indirekte knyttet mot rentenivået og når det norske rentenivået nå ligger mer på nivå med våre handelspartnere, er det lite som tilsier store endringer i valutakursene. Det betyr at Norge er inne i en stabil økonomisk utvikling med få skyer i horisonten. Norges Bank forventer en viss økning i renten i andre halvdel av 2018 og i 2019, men det er kun snakk om mindre endringer over en lang tidsperiode. En slik gradvis renteøkning gir økonomien tid til å tilpasse seg uten dramatiske endringer.

Hos våre handelspartnere i Europa forventes fortsatt bedring i arbeidsmarkedet. Ledigheten er på vei ned innenfor EU. Selv om den i enkelte land fortsatt er høy, er den på sitt laveste nivå på mange år. Tyskland og Storbritannia har en AKU-ledighet på nivå med Norge. De fleste landene i Europa er preget av økonomisk

oppgang, noe som kommer norsk økonomi til gode. I USA øker sysselsettingen og ledigheten har holdt seg relativt stabilt det siste året og ligger nå på ca. fire prosent. I Asia har de fremvoksende økonomiene⁹ Kina og India en kraftig vekst på over 6 prosent.

Innenfor de fleste næringer i Trøndelag ser vi en stabil utvikling med hensyn til sysselsetting. Som NAV Trøndelag har redegjort for i sin prognose for arbeidsmarkedet 2018¹⁰, kan mangelen på kvalifisert arbeidskraft bli en stor utfordring for deler av trøndersk næringsliv de kommende årene. Økonomien går godt, men i noen næringer kan ytterligere vekstmuligheter være utfordrende. Arbeidet med å skaffe nok og god kompetanse blir en viktig oppgave for det nye trøndelagsfylket fremover. Dette er et ansvar som hviler både på privat og offentlig sektor og som krever et godt samarbeid.

Etterspørselen etter arbeidskraft har i 2017 vært økende, og det har fortsatt inn i 2018. NAV har endret metode for å fange opp ledige stillinger, noe som medfører at tallene i 2017 ikke er direkte sammenlignbare med tidligere år. Det er likevel liten tvil om at den høye etterspørselen etter arbeidskraft har holdt seg. Både bygg og anlegg samt industri har en betydelig økning i stillingstilgangen. Ser vi på yrker er etterspørselen spesielt stor innenfor helseyrker som sykepleiere og helsefagarbeidere, i tillegg ser vi en betydelig etterspørsel etter butikkmedarbeidere og ulike typer håndverkere¹¹.

⁹ Det vil si Kina, India, Brasil, Russland og Sør-Afrika (BRIKS-landene)

¹⁰ NAV Trøndelag 2017: Prognosen for arbeidsmarkedet desember 2017 – desember 2018

¹¹ Blant annet: Elektrikere, betongarbeidere, tømrere og energimontører.

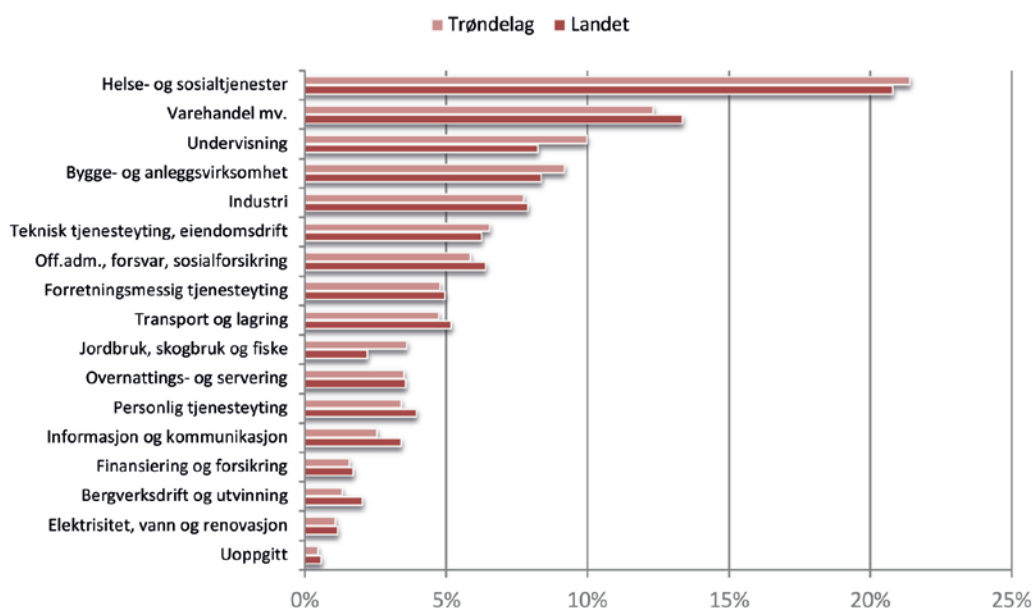
3 Resultater etter yrke og næring

Ved utgangen av 2017 var det ca. 230 000 sysselsatte i Trøndelag. Det er 3 000 flere enn året før. I likhet med landet for øvrig er det helse- og sosialsektoren som har den høyeste sysselsettingen. Mer enn hver femte person arbeider i denne næringen. Innen varehandel jobber hver åttende person, mens rundt ti prosent jobber innen undervisning.

Den største forskjellen i sysselsettingsandeler mellom Trøndelag og landet finner vi nettopp innen undervisning i tillegg til primærnæringene.

Trøndelags næringsstruktur vil naturlig nok påvirke svarene med hensyn til sysselsettingsforventninger og mangel på arbeidskraft.

Figur 2 Andel sysselsatte i Trøndelag og landet fordelt på næring.

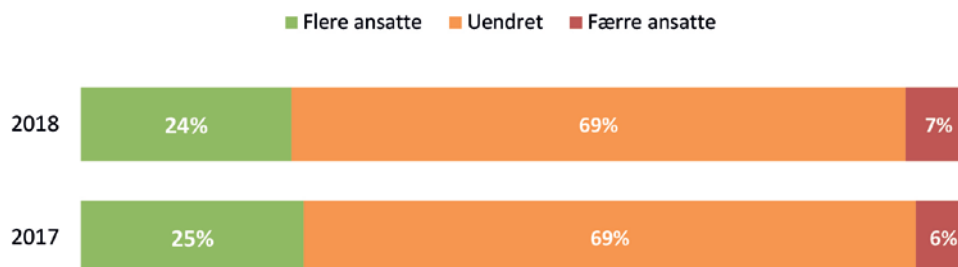

3.1 Fremtidig arbeidskraftbehov etter næring

I undersøkelsen blir bedriftene spurt om hvor mange ansatte de forventer å ha om ett år, med svaralternativene flere, færre eller uendret. Forventningene til sysselsetting fremover sier noe om bedriftenes optimisme det kommende året.

Bedriftene blir ikke spurt om hvilke yrker de eventuelt ønsker å rekruttere. Vi kan derfor ikke si noe om den generelle etterspørselen etter ulike typer kompetanse. Undersøkelsen retter seg inn mot de yrkene det er alvorlig mangel på i fylket, det vil si kompetanse bedriftene ikke har fått tak i og derfor ikke har ansatt noen, eller måtte ansette noen med lavere eller annen kompetanse.

Figur 3 Sysselsettingsbarometer Trøndelag 2017-2018

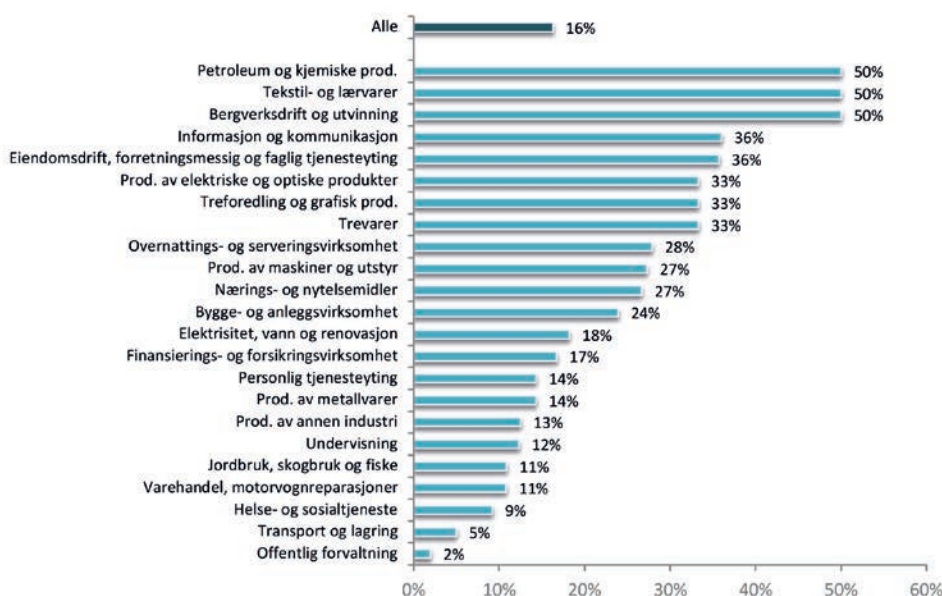

Andelen bedrifter som forventer økning i sysselsettingen er litt lavere enn i fjor og andelen som forventer en nedgang i antall sysselsatte er svakt høyere enn fjorårets tall. Totalt sett er det en liten nedgang i nettoforventninger sammenlignet med 2017. Trøndelag er likevel blant fylkene med de mest optimistiske forventningene.

3.2 Nærmere om næringene

Det er til dels store forskjeller mellom næringene med hensyn til behov for sysselsetting og rekruttering. Vi velger å kommentere næringene enkeltvis og ser nærmere på kompetansebehov og sysselsettingsforventninger kommende år.

Figur 4 Nettoforventninger til sysselsetting etter næring, 2018. Nace 2¹²

¹² Tosifret næringskode SN2007

Petroleum og kjemisk produksjon, tekstil og lærvarer samt bergverk og utvinning har alle en nettoforvenning på 50 prosent. Ingen av bedriftene innenfor disse næringene forventer å redusere bemanningen kommende år. Innenfor førstnevnte næring planlegger halvparten å øke bemanningen det kommende året. Resultatet indikerer en oljenæring på opptur.

Det samme bildet ser vi innenfor trevare og treforedling. Ingen bedrifter forventer reduksjon i staben. Resultatene her henger tett sammen med høy aktivitet innenfor bygg og anlegg. Treforedling og grafisk produksjon hadde i fjor-årets undersøkelse negative nettoforventninger, dette har snudd i årets undersøkelse. Hver tredje bedrift tror på økt bemanning og ingen ser for seg å nedbemanne i disse næringene.

Bygg- og anleggsbedriftene har noe mer avdempede forventninger i årets undersøkelse. Hver tredje bedrift tror på sysselsettingsøkning, mens åtte prosent tror på nedgang.

Ser vi på bedriftenes størrelse, er det de mellomstore bedriftene med mellom 10 og 99 ansatte som i størst grad oppgir flere ansatte neste år. Nesten 30 prosent forventer sysselsettingsøkning og 10 prosent ser for seg reduksjon i staben det kommende året. De største bedriftene med over 100 ansatte er de mest nøkterne. Det er imidlertid ikke store forskjeller i forventninger i forhold til bedriftsstørrelse.

3.2.1 Finans, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting¹³

Disse næringene er tradisjonelt lite berørt av konjunkturedringer. Lave renter og fortsatt vekst i privat og offentlig konsum er med å opprettholde sysselsettingen. Selv om det er varslet en gradvis renteoppgang i løpet av de kommende årene, er det lite som tyder på at vi får et kraftig hopp i rentene som kan påvirke denne situasjonen.

Næringsgruppen omfatter i underkant av 30 000 arbeidstakere i fylkene. Bedriftene innenfor eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting er optimistiske i årets undersøkelse. Mer enn hver tredje bedrift har tro på sysselsettingsøkning og ingen forventer å redusere bemanningen det kommende året. I år som i de to forutgående årene, er bedriftene innenfor denne næringsgruppen klart mer optimistisk enn bedriftene innenfor finansierings- og forsikringsvirksomhet. Selv om finansierings- og forsikringsvirksomhet har lavere nettoforventninger svarer likevel en av fire bedrifter at de har tro på økt bemanning kommende år.

NAV estimerer en mangel på 1 300 personer (blant annet programvareutviklere og systemanalytikere, revisorer og regnskapsrådgivere) innenfor eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting i Trøndelag det kommende året. Etter helse- og sosialtjeneste er det denne næringen som har den største estimerte mangelen på arbeidskraft. Det er liten eller ingen mangel innenfor finansierings- og forsikringsvirksomhet.

¹³ Innen finans finner man yrkesgrupper som bank og forsikringsmedarbeidere, økonomimedarbeidere og revisorer. Innen forretningsmessig tjenesteyting finner man yrkesgrupper knyttet til blant annet omsetning og drift av fast eiendom, forskning og utvikling, juridisk, administrativ og teknisk rådgivning, databehandling og rengjøring. Yrkesgrupper man finner her kan være jurister, ingeniører, arkitekter, vaktmestere og rengjøringspersonale.

Anleggsarbeidet med E6 Soknedal startet opp september 2017 og skal være ferdig i 2020. Foto: NAV Trøndelag.

3.2.2 Bygg og anlegg

Bygg- og anleggsbransjen sysselsetter rundt 21 000 i Trøndelag, noe som utgjør ni prosent av alle yrkesaktive i fylket. Sysselsettingen i næringen har økt jevnt de siste årene. Ledigheten har vært stabilt lav og etterspørselen etter fagfolk høy. Næringen har tatt inn utenlandsk arbeidskraft når rekruttering av norsk arbeidskraft har mislyktes, og den største andelen av disse er fra Polen og Litauen. De siste par årene har den økonomiske situasjonen i Europa bedret seg og sammen med en svakere norsk krone har dette gitt færre arbeidsinnvandrere.

Om lag hver tredje bedrift ser for seg å ansette flere det kommende året, og åtte prosent tror på redusert bemanning. I fjor svarte seks prosent av bedriftene at de regnet med å nedbemanne.

Det er forventet at den største aktiviteten fremover vil foregå på anleggssiden, noe som også understøttes av regjeringens satsing på vei og bane.

Næringen har en estimert mangel på ca. 300 personer, noe som er en nedgang fra i fjor. Det er spesielt tømrere og snekkere, betongarbeidere samt rørleggere og VVS-montører det er mangel på. Undersøkelsen viser at det fortsatt er god optimisme i bygg- og anleggsbransjen selv om forventningene er noe dempet fra i fjor. I Trøndelag har bransjen nytt godt av store offentlige investeringer i blant annet infrastruktur, og generelt høy temperatur i boligmarkedet.

3.2.3 Industri

Industrien som samlet næring består av 729 bedrifter i Trøndelag og sysselsetter rundt 18 000 arbeidstagere. Til sammen utgjør det i underkant av åtte prosent av alle sysselsatte, noe som betyr at industrien målt etter arbeidstagere er litt mindre enn bygg og anlegg. De senere år har sysselsettingen i denne næringen vært stabil selv om deler av næringen er konjunkturutsatt. Kjemisk industri og bedrifter som leverer til oljesektoren, har merket effekten av lavere oljepris som igjen har påvirket investeringsnivået. Det

siste året har investeringsnivået i oljesektoren tatt seg noe opp og det gir ringvirkninger til deler av industrien. Fallet i kronkursen som fulgte oljeprisen, har dessuten medvirket til at den eksportrettede industrien har blitt noe mer konkurransedyktig.

Trevare- og trelastindustri har hatt svakt fallende antall sysselsatte de senere år. Det har likevel vært god etterspørsel etter fagfolk til næringene. I årets undersøkelse er om lag hver tredje bedrift innenfor trelastindustrien optimistiske med tanke på sysselsettingsøkning. Ingen av respondentene vil nedbemanne kommende år. Den fortsatt høye aktiviteten innen bygg- og anleggsnæringen bidrar trolig til en relativt optimistisk næring.

Næringsmiddelindustrien er fylkets største industrigren og her svarer 40 prosent av bedriftene at de vil oppbemanne kommende år.

Det er imidlertid forskjeller mellom industribedriftenes forventninger innenfor ulike deler av industrien. Tekstil og lærvarer samt petroleum og kjemisk produksjon har de høyeste nettoforventningene i årets undersøkelse med 50 prosent. Innenfor begge næringer tror halvparten av bedriftene på økende sysselsetting kommende år.

I Trøndelag forventer hver tredje industribedrift å øke bemanningen i løpet av året, mens 10 prosent av bedriftene tror de vil ha lavere bemanning enn på nåværende tidspunkt. Halvparten (55 prosent) av industribedriftene rapporterer imidlertid om uendret behov for arbeidskraft.

NAV arrangerer fagopplæring i blikkenslagerfaget sammen med Opplæringskontoret i Trondheim. Her får klassen besøk av statsråd Anniken Hauglie.

For industrisektoren sett under ett, estimerer NAV at det mangler om lag 170 arbeidstagere i Trøndelag for å dekke behovet for arbeidskraft. I år som i fjor ligger sveisere og platearbeidere sammen med anleggsmaskin- og industrimekanikere høyt opp på listen.

3.2.4 Bergverk og energi, kraft og vannforsyning

Dette er to små næringsgrener i Trøndelag med 5 500 sysselsatte. Halvparten av bedriftene innenfor bergverksdrift og utvinning vil ansette flere kommende år, mens 27 prosent av bedriftene innenfor elektrisitet, vann og renovasjon svarer det samme. Sistnevnte næring var også i fjor noe mer pessimistisk, og ni prosent av bedriftene regner med å nedbemanne fremover. Innen bergverk og utvinning er det optimisme og ingen bedrifter i utvalget tror antall ansatte vil gå ned. Begge disse næringene har få problemer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft og mangelen er derfor ubetydelig.

3.2.5 Varehandel, hotell og restaurantnæringen

Som i landet for øvrig er denne næringen blant de største næringene. I alt er det vel 36 400 sysselsatt. I de senere år har det vært en betydelig sysselsettingsvekst i næringene. Noe av årsaken til dette har vært konjunkturoppgangen som har kommet etter at virkningene av oljeprisfallet avtok. Sysselsettingsforventningene innen varehandelen har avtatt noe, mens den er klart høyere for hotell og restaurantnæringen. Etter oljenedturen svekket kronekursen seg betraktelig. Dette ga et oppsving for turistnæringen, med økning i både norske og utenlandske turister. Vi antar at disse forholdene kan påvirke de samlede forventningene. Estimert mangel på arbeidskraft i næringene er i overkant av 500 personer, en liten økning fra 2017. Spesielt stor er mangelen på bilmekanikere samt kokker og servitører

3.2.6 Transport og kommunikasjon

Innenfor transport og kommunikasjon arbeider det i underkant av 17 000 personer i Trøndelag. Blant bedriftene innen informasjon og kommunikasjon

forventer 40 prosent å øke bemanningen.

Dette bekrefter den tendensen vi har sett i flere år med en økning i sysselsettingen. Det er særlig IT-bedrifter som ser for seg økning i bemanningen, men også bedrifter innen filmproduksjon og radiovirksomhet forventer en økning.

De høye sysselsettingsforventningene gir seg utslag i en mangel på programvareutviklere og systemarkitekter. Totalt sett mangler denne næringen ca. 50 personer.

Sysselsettingsforventningene innenfor transport og lagring er også i år avtakende. Nesten like mange bedrifter forventer nedgang som økende bemanning kommende år. Det er mange små aktører i næringen, men det er i hovedsak de største bedriftene som ønsker å øke bemanningen. Det er likevel mangel på flere kategorier av sjåfører i Trøndelag. Estimert mangel i næringen er 150 personer, omtrent som forrige år.

3.2.7 Jordbruk, skogbruk og fiske

Primærnæringen, som består av jordbruk, skogbruk og havbruk, utgjør en relativt stor andel av de sysselsatte i Trøndelag og av bedriftene.

Bygging av vindmølleparken på Fosen betyr mye tungarbeid. Foto: Stjern AS.

I alt er 8 300 arbeidstagere sysselsatt innenfor næringen, noe som svarer til 3,6 prosent av alle sysselsatte i Trøndelag. Til sammenligning er sysselsettingen innenfor primærnæringen på landsbasis på om lag 2,2 prosent.

I årets undersøkelse svarer 15 prosent av bedriftene innenfor primærnæringen at de forventer økt bemanning, samtidig er det fire prosent av bedriftene som forventer å ha færre ansatte. Nettoforventningen til bemanning er relativt stabil. Fjorårets bedriftsundersøkelse ga en nettoforventning på om lag sju prosent. NAVs estimat av mangel på arbeidskraft innenfor primærnæringen i 2018 ligger på underkant av 25 personer, omtrent som i fjor.

3.2.8 Offentlig og privat tjenesteyting¹⁴

Sysselsettingstallene for 2017 viser at det er om lag 4 000 bedrifter og virksomheter innenfor offentlig og personlig tjenesteyting i Trøndelag. Det utgjør til sammen i overkant av 28 prosent av alle bedrifter i fylket og står for en samlet sysselsetting på ca. 94 000 arbeidstagere. Den største enkeltnæringen er helse- og sosialtjenester som sysselsetter knapt 50 000 personer. Hver fjerde sysselsatt i denne hovednæringen er innen undervisning. Offentlig forvaltning, forsvar og sosialforsikring samt personlig tjenesteyting utgjør henholdsvis 14 og 8 prosent.

Innenfor denne næringen er det personlig tjenesteyting som har de høyeste sysselsettings-

forventningene. Innenfor undervisning er det 26 prosent som rapporterer om behov for økt bemanning, mens 14 prosent forventer færre ansatte. Det gir en samlet nettoforventning på 12 prosentpoeng og er en klar økning fra tidligere år.

Innenfor offentlig forvaltning er det marginalt flere virksomheter som forventer lavere bemanning enn det er virksomheter som forventer økt bemanning. Dette har vi sett også ved tidligere bedriftsundersøkelser. Bedrifter innenfor deler av offentlig og privat tjenesteyting har lave forventninger til økt bemanning. Imidlertid ser vi også at antall ansatte i sektoren undervisning og offentlig forvaltning øker.

I bedriftsundersøkelsen estimerer NAV at det innenfor offentlig og privat tjenesteyting mangler om lag 1 600 arbeidstagere. Tilsvarende tall for 2017 var 1 050. Hele 1 400 av stillingene er innenfor helse- og sosialtjenester, noe som nesten er en fordobling siden i fjor. Fortrinnsvis er det etterspørsel etter sykepleiere, vernepleiere, spesialsykepleiere og legespesialister. Innenfor undervisning er det først og fremst mangel på lærere på grunnskolenivå og førskolelærere. For læreryrkene estimerer NAV at det er behov for om lag 110 flere i Trøndelag enn det som er sysselsatt i dag.

¹⁴ Offentlig og privat tjenesteyting omfatter offentlig forvaltning, forsvar, undervisning, helse og sosialtjenesten, samt andre sosiale og personlige tjenester, slik som organisasjoner, kulturell tjenesteyting og sport. Hovednæringen offentlig og privat tjenesteyting innbefatter fire undernæringer: offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosial tjenester og andre sosiale og personlige tjenester.

4 Sysselsetting og rekruttering etter regioner

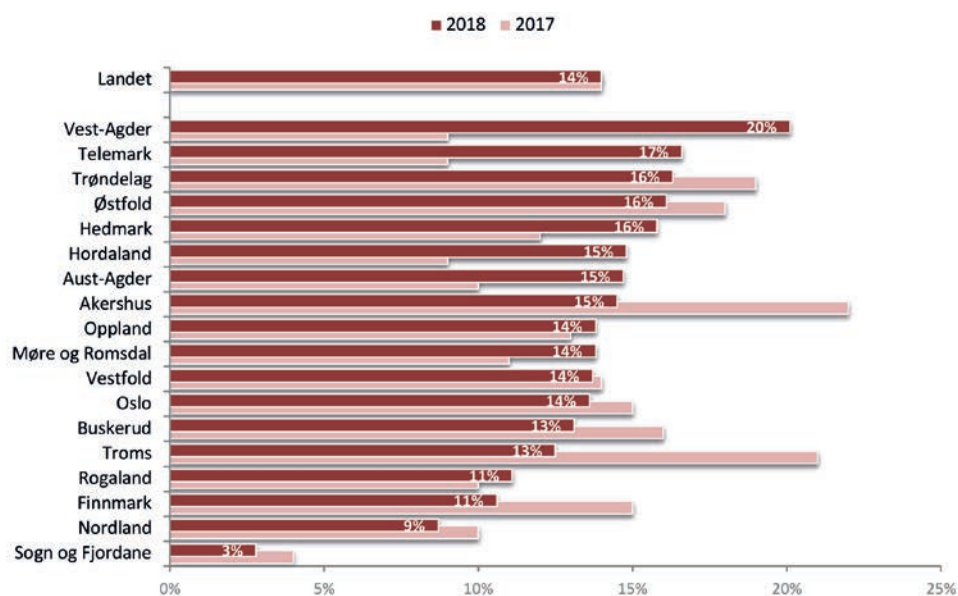
I dette avsnittet vil vi se nærmere på de ulike arbeidsmarkedsregionene i fylket. Det er nødvendig å dele inn i ulike arbeidsmarkedsregioner som beskriver strømmen av arbeidskraft mellom kommuner. I undersøkelsen er det også tatt hensyn til typiske næringssentra og antall bedrifter i utvalget.

For Trøndelag som helhet er det en liten tilbakegang i forventningene. Mens nettoøkningen forrige år var på 19 prosent, er tilsvarende tall for årets undersøkelse på 16 prosent. Trøndelag er regionen med den tredje høyeste sysselsetningsforventningen. De siste to-tre årene har sysselsetningsforventningen i Trøndelag vært blant de høyeste i landet. Fylket har lave og synkende ledighetstall som ligger klart under landsgjennomsnittet. Stillingstilgangen er stabilt høy og minst på nivå med 2017.

Det er Vest-Agder og Telemark som har landets høyeste sysselsetningsforventninger. Det er til dels store geografiske forskjeller. Sogn og Fjordane er også i år fylket med de laveste nettoforventningene, med kun tre prosent. Dette er også fylket hvor den høyeste andelen bedrifter tror på redusert bemanning det kommende året. Det ser ut til at fylkene på Sør- og Vestlandet som var påvirket av oljenedturen for et par år tilbake, er tilbake på et normalt nivå. Ledigheten faller også i disse områdene og fremgangen vises i en høyere sysselsetningsforventning i år enn i de siste årene.

For landet under ett er sysselsetningsforventningene de samme som i fjor, med en nettoforventning på 14 prosent.

Figur 5 NAV sysselsetningsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter fylke. Prosent.

4.1 Regionene¹⁵

Utvalgets størrelse gjør det vanskelig å gi et detaljert bilde av forventningene til bemanning fordelt på næringsgrupper i regionene. Resultatene fra regionene må derfor tolkes med forsiktighet.

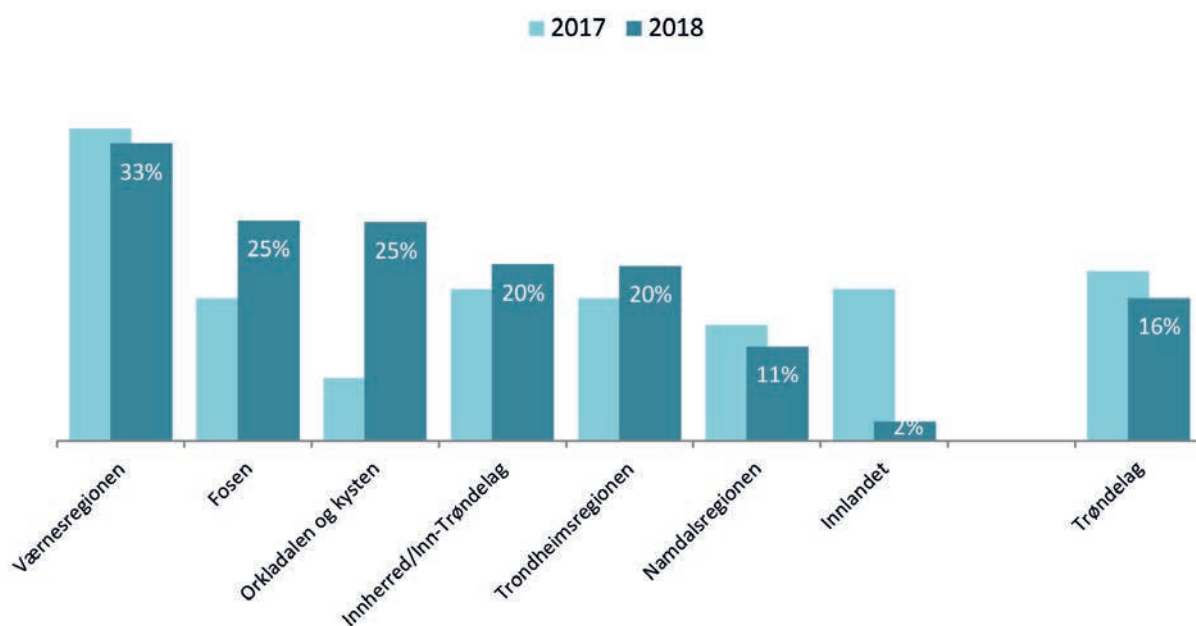
I år som i fjor ser vi til dels store forskjeller mellom arbeidsmarkedsregionene¹⁶.

I fjorårets undersøkelse var det Værnesregionen som hadde de mest optimistiske forventningene

til økt sysselsetting kommende år og bildet er det samme i år. Nettoforventningene i denne regionen ligger langt over de andre regionene. Nesten 40 prosent av bedriftene har tro på økt sysselsetting og kun seks prosent tror på nedgang.

Innlandet har de laveste nettoforventningene og den høyeste andelen bedrifter som tror på nedgang i sysselsettingen. Regionen har en kraftig nedgang i forventningene. I kapittelet ser vi nærmere på de ulike regionene.

Figur 6 Sysselsettingsforventninger 2017 og 2018 etter arbeidsmarkedsregion.

¹⁵ De ulike distriktene inneholder følgende kommuner:

Trondheimsregionen: Trondheim, Melhus, Klæbu, Malvik. **Innlandet:** Oppdal og Rennebu, Røros, Holtålen og Midtre Gauldal. **Orkladalen og kysten:** Hemne, Snillfjord, Agdenes, Meldal, Orkdal, Skaun, Hitra og Frøya. **Fosen:** Leksvik, Ørland, Rissa, Bjugn, Åfjord, Roan og Osen. **Værnesregionen:** Stjørdal, Meråker, Frosta, Selbu og Tydal. **Innherred/Inn-Trøndelag:** Steinkjer, Levanger, Verdal, Verran, Snåsa, Inderøy. **Namdalsregionen:** Namsos, Namdalseid, Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Høylandet, Overhalla, Fosnes, Flatanger, Vikna, Nærøy og Leka.

¹⁶ Arbeidsmarkedsregionene er satt sammen på bakgrunn av pendlermønster og geografisk beliggenhet.

4.1.1 Trondheimsregionen

Trondheim sysselsetter 51 prosent av alle arbeidstakere i Trøndelag. Legger vi til randkommunene Melhus, Malvik og Klæbu sysselsetter trondheimsregionen 55 prosent av alle arbeidstakere. Trondheimsregionen har en noe høyere andel sysselsatte innenfor undervisning, helse og omsorg, varehandel og teknisk tjenesteyting og finansieringsvirksomhet enn resten av fylket. Eksempler på store virksomheter i regionen innen disse næringene er NTNU, St. Olavs Hospital, Sintef og Sparebank 1 SMN. Andelen som jobber innen industri og bygg og anlegg er noe lavere enn ellers i fylket. Mange bedrifter har enten hovedkontor eller regionkontor i Trondheim, noe som er naturlig med tanke på at mer enn 40 prosent av alle innbyggerne i Trøndelag bor i Trondheim kommune.

I Trondheimsregionen har sysselsettingsforventningene økt fra 16 prosent i fjor til 20 prosent i år. Det viser at bedriftene i regionen er optimistiske for kommende år. Regionen har hatt en økende optimisme de siste tre årene. Selv om det er andre regioner som har høyere

sysselsettingsforventninger, er det liten tvil om at trondheimsregionen er «motoren» i den økonomiske utviklingen i Trøndelag.

Innenfor varehandel, hotell og restaurant forventer nesten hver tredje bedrift økende sysselsetting, mot en av fire i fjor. Av respondentene innen bergverk og energi har 35 prosent planer om å øke bemanningen kommende år.

Innenfor bygg og anlegg er forventningene stabil. Om lag 30 prosent av bedriftene tror på økende sysselsetting, det samme som i fjor. Ti prosent ser for seg å nedbemanne kommende år. Aktiviteten innen bygg og anlegg er som regel en god konjunkturindikator.

Industrinæringene er samlet sett på nivå med bygg og anlegg med tanke på sysselsettingsøkning fremover. Her er det imidlertid store forskjeller mellom de ulike industrigrenene, med en svært positiv petroleumsindustri og en noe mer dempet optimisme innen metallvareindustri.

Med unntak av primærnæringene er tendensen god optimisme i Trondheimsregionen.

Midt-Norsk Havbruk AS følger sine anlegg tett skjermene i kontrollsentret. Foto: NAV Trøndelag.

4.1.2 Fosen

Fosenregionen sysselsetter i overkant av 11 000 personer. En viktig næringsgren er industri og da spesielt innenfor verft og tekstil. Store bedrifter i Fosenregionen er Fosen Yards, Mascot Høie og Ørland Flystasjon.

I Fosenregionen ser vi en kraftig økning i andelen bedrifter med forventning om økende sysselsetting. I årets undersøkelse forventer nesten 30 prosent å øke staben fremover. Over halvparten av industribedriftene har

planer om å øke bemanningen. Det samme bildet gjør seg gjeldende også innen bygg og anlegg samt eiendomsdrift. Nesten 60 prosent innenfor bygg og anlegg trenger flere folk. Etableringen av kampflybasen og utbygging av vindmølleparker virker positivt inn på bedriftenes framtidsoptimisme. Det ser ut til at disse etableringene har positive ringvirkninger for den lokale økonomien.

Totalbildet viser en fremtidsoptimistisk region.

4.1.3 Innlandet

Denne regionen omfatter kommunene Oppdal, Rennebu, Midtre Gauldal, Røros og Holtålen og sysselsetter ca. 11 000 personer. Regionen er preget av industri, turisme, jordbruk og bergverk. Innen industri gjelder dette spesielt trelast og trevarer samt næringsmiddelindustri. Utenom kommunene er store bedrifter i Gauldal-/Oppdalsområdet Norsk Kylling, Støren Treindustri, Skifer Hotell og Minera Skifer samt Oppdal Sten. I Rørosområdet er Flokk AS (tidligere Scandinavian Business Seating), entreprenørbedriften Kjellmark, Røros bruk, Bergstaden og Røros hotell.

Sammenliknet med fjoråret har sysselsettingsforventningene i regionen gått kraftig ned og Innlandet har de laveste nettoforventningene i fylket. Det er særlig bedrifter innenfor privat og offentlig tjenesteyting som trekker ned. Den store nedgangen skyldes hovedsakelig lave sysselsettingsforventninger blant skoler og helseinstitusjoner. Fire av skolene i regionen

Julemarked på Røros. Foto: NAV Trøndelag.

forventer lavere bemanning neste år.

I de andre næringene er forventningene stabile eller økende.

Regionen som helhet har et variert arbeidsmarked og relativt god tilgang på arbeidskraft. Det er heller ingen spesielle problemer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft.

4.1.4 Orkladalen og kysten

Kommunene Orkdal, Meldal, Agdenes, Skaun, Hemne, Snillfjord, Hitra og Frøya sysselsetter nesten 17 000 personer og utgjør regionen Orkladalen og kysten. Orkdal og Agdenes har noen relativt store industribedrifter som Shawcor¹⁷, Elkem Thamshavn og Washington Mills som

¹⁷ Shawcor: Produsent av rørsystem, Washington Mills: Kjemisk bedrift, Elkem Thamshavn: Produsent av metallurgisk silisium, Dedicare – bemanningsfirma for helsesektoren.

Havbruksnæringa er i rivende utvikling og etterspør mange ulike kompetanser. Foto: NAV Trøndelag.

sysselsetter mange. I Agdenes er Elpro Solutions en viktig bedrift og i Meldal er Simpro en relativt stor bedrift. I kommunene Hitra og Frøya er fiskeindustrien en viktig næring. Store aktører er Salmar, Lerøy og Marine Harvest. I Hemne er Wacker Chemicals og Lian Trevarefabrikk store aktører innen industrien.

Bedriftene i regionen har en betydelig økning i sysselsettingsforventingene fra i fjor. En av årsakene til dette er at bygg og anlegg var underrepresentert i regionens utvalg i fjor, og denne næringen representerer en av de mest optimistiske i regionen. Hovedinntrykket i årets undersøkelse er at næringslivet i hovedsak går godt i regionen og hver tredje bedrift tror på økt bemanning.

4.1.5 Værnesregionen

Region Værnes består av kommunene Stjørdal, Meråker, Frosta, Selbu og Tydal. Om lag 14 650 personer er sysselsatt i denne regionen

og 74 prosent av disse i Stjørdal. De største næringene er helse- og sosialtjenester og varehandel. Blant de største virksomhetene i regionen har vi både private og offentlige, som Statoil, Dedicare og Ole Vig videregående skole.

I bedriftsundersøkelsen fra 2017 mente nærmere 40 prosent av bedriftene at de ville øke bemanningen kommende år. Bedriftene i regionen er like optimistiske i årets undersøkelse. Kun seks prosent forventer en nedgang i antall ansatte. I år som i fjor er Værnesregionen den mest optimistiske i Trøndelag.

Over 60 prosent av bedriftene innen industrien samt finans, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting, forventer økt bemanning og ingen forventer nedgang. Innen transport og kommunikasjon tror godt over halvparten av bedriftene på økt sysselsetting. Bildet gir inntrykk av en region som ser optimistisk på fremtiden.

4.1.6 Innherred og Inntrøndelag

Innherred og Inntrøndelags-regionen består av kommunene Steinkjer, Levanger, Verdal, Verran, Snåase–Snåsa og Inderøy. Innherred og Inntrøndelag sysselsetter om lag 31 000 arbeidstakere, hvorav Steinkjer og Levanger sysselsetter en tredjedel hver. Helse og sosialsektoren er den største arbeidsgiveren i regionen og andre store næringer er varehandel, industri og bygg og anleggssektoren. Av de største virksomhetene finner vi bedrifter som Helse Nord-Trøndelag HF, Kværner Verdal, Nortura og Norske Skog avdeling Skogn.

I årets bedriftsundersøkelse svarer om lag 30 prosent av bedriftene i regionen at de forventer økt bemanning mens 10 prosent forventer nedbemanning. Sammenlignet med tidligere års bedriftsundersøkelser har nettoforventningen i markedsområdet økt fra en negativ forventning i 2015 til 20 prosent i 2018.

Transport og kommunikasjon er mindre forventningsfulle med en negativ nettoforventning. Over 20 prosent av bedriftene tror på nedbemanning, men her er utvalget av bedrifter lite.

Bergverk og energi, samt bygg og anleggsbransjen rapporterer om økt bemanning, og ingen av bedriftene tror antall ansatte må reduseres. Annenhver bedrift i utvalget innenfor bergverk og energi forventer flere sysselsatte, og 45 prosent svarer det samme innenfor bygg og anleggsbransjen. Her er imidlertid utvalget litt mindre enn ved tidligere bedriftsundersøkelser så resultatet er mer usikkert.

Forventningene innenfor offentlig og privat tjenesteyting er mer optimistisk i årets

undersøkelse. Nesten 30 prosent av bedriftene ønsker å øke antall ansatte kommende år.

4.1.7 Namdalen

Arbeidsmarkedsregionen Namdal består av 13 kommuner og sysselsetter i underkant av 18 000 arbeidstakere. En drøy tredjedel av de sysselsatte i Namdalsregionen jobber i Namsos, mens Overhalla, Vikna og Nærøy sysselsetter den andre tredjedelen. De øvrige ni kommunene fordeler de resterende 29 prosentene av de sysselsatte.

En av fire sysselsatte jobber innenfor helse- og sosialtjenester. Blant de største virksomhetene finner man Sykehuset Namsos, Namsos Sykeheim og Namsos bo- og servicesenter. I Namdal arbeider i underkant av hver tiende innenfor primærnæringen. Det litt flere enn antallet som er sysselsatt innfor industrien og bygg og anlegg i regionen. I Ytre Namdal er fiskeindustrien en stor arbeidsgiver.

I årets bedriftsundersøkelse svarer 15 prosent av bedriftene i Namdal at de forventer økt bemanning i 2018, mens fire prosent forventer færre ansatte. Samlet sett er nettoforventningen i Namdal i 2018 på 11 prosent, to prosentpoeng lavere enn ved bedriftsundersøkelsen i fjor.

Innenfor offentlig og privat tjenesteyting er forventningene dempet fra i fjor. Over 90 prosent forventer ingen endring, mens seks prosent tror de vil redusere bemanningen. Den mest positive næringen er industri hvor mer enn hver tredje bedrift tror på økning av staben. Regionen som helhet kjennetegnes av en moderat optimisme og er det området i Trøndelag som har høyest andel bedrifter som forventer stabil sysselsetting.

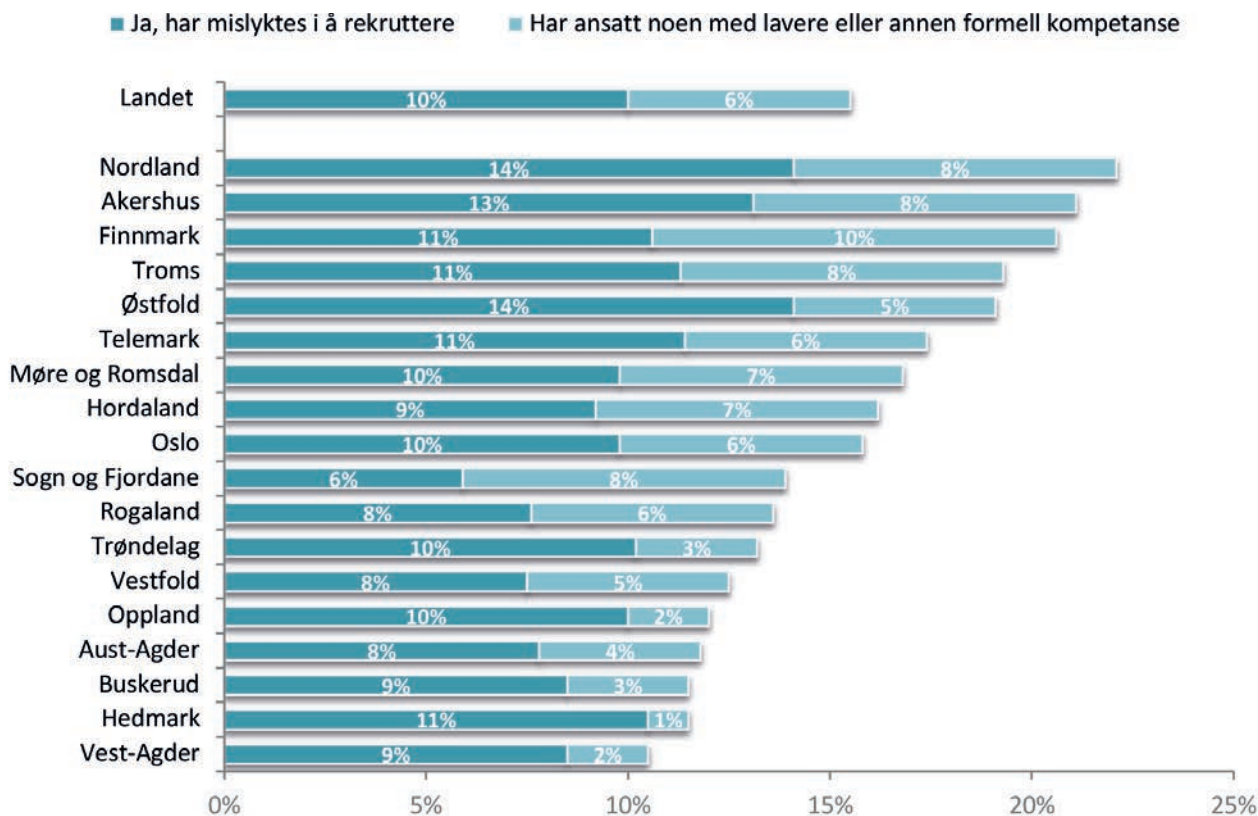
5 Rekrutteringsproblemer

Bedriftene blir spurt om de har mislyktes i å rekruttere arbeidstakere de siste tre månedene og eventuelt om de har ansatt noen med lavere eller annen kompetanse. Landsoversikten viser at det er stor forskjell på fylkene med hensyn til rekrutteringsproblemer. De tre nordligste fylkene og Akershus er fylkene som i størst grad tilkjenner rekrutteringsproblemer. De aller fleste fylkene har en økning i rekrutteringsproblemer og enkelte fylker til dels en betydelig økning. Det gjelder blant annet

Akershus, Rogaland, Nordland og Østfold.

Bedriftene i Vest-Agder, Hedmark og Buskerud opplever i minst grad rekrutteringsproblemer. Men, også i disse fylkene er rekrutteringsproblemene økende. I Trøndelag oppgir 13 prosent av bedriftene problemer med å få tak i folk. Det er en økning fra ni prosent i fjor. 10 prosent av bedriftene har mislyktes med rekruttering og tre prosent har ansatt noen med lavere kompetanse.

Figur 7 Rekrutteringsproblemer etter fylke 2018

I år som i fjor er det regionen Fosen som oppgir å ha de største rekrutteringsproblemer. 17 prosent av bedriftene sier de har hatt rekrutteringsproblemer i år, mot 19 prosent i fjor. Fosen er også den regionen som i størst grad ansetter noen med en annen eller lavere kompetanse enn de ønsket.

Innherred/Inn-Trøndelag følger etter Fosen og er regionen som har flest bedrifter med alvorlige rekrutteringsproblemer. Det vil si at bedriften har færre ansatte enn den ellers ville hatt, 12 prosent av bedriftene har opplevd en slik situasjon.

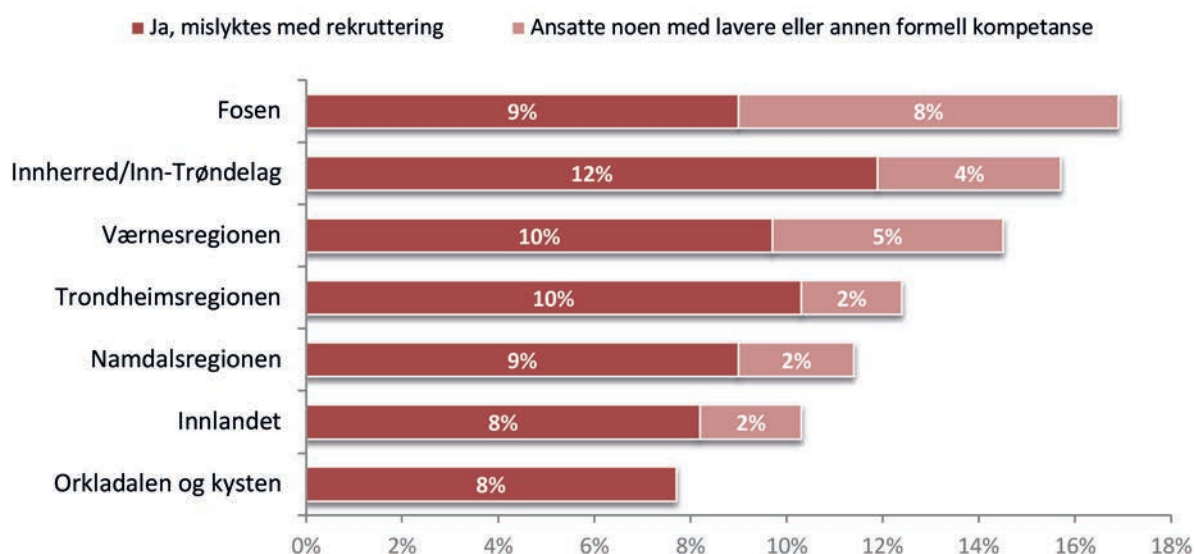
I Orkladalen og kysten samt Innlandet har åtte prosent av bedriftene opplevd alvorlige rekrutteringsproblemer. I tillegg har to prosent av bedriftene i Innlandet ansatt noen med en annen kompetanse enn de i utgangspunktet ønsket. Det er disse to regionene som oppgir minst problemer med å få tak i ønsket kompetanse i årets

undersøkelse. Mens Innlandet har en nedgang fra i fjor, er det flere bedrifter i Orkladalen og kysten som har problemer med rekruttering i år.

Værnesregionen har en betydelig økning i rekrutteringsproblemer sammenlignet med i fjor, fra fem prosent i 2017 til 15 prosent i år. Trondheimsregionen ligger omtrent på nivå med fjoråret.

Andelen bedriftene i Trøndelag med rekrutteringsproblemer er noe økende. Majoriteten av bedriftene har imidlertid ikke rekrutteringsproblemer, noe som viser at det fortsatt er rimelig god balanse mellom tilbud og etterspørsel på arbeidsmarkedet i Trøndelag. Som vi antydte i vår arbeidsmarkedsprognose for 2018, kan mangelen på kvalifisert arbeidskraft bli en større utfordring for bedriftene i Trøndelag de kommende årene.

Figur 8 Rekrutteringsproblemer etter fylke 2018

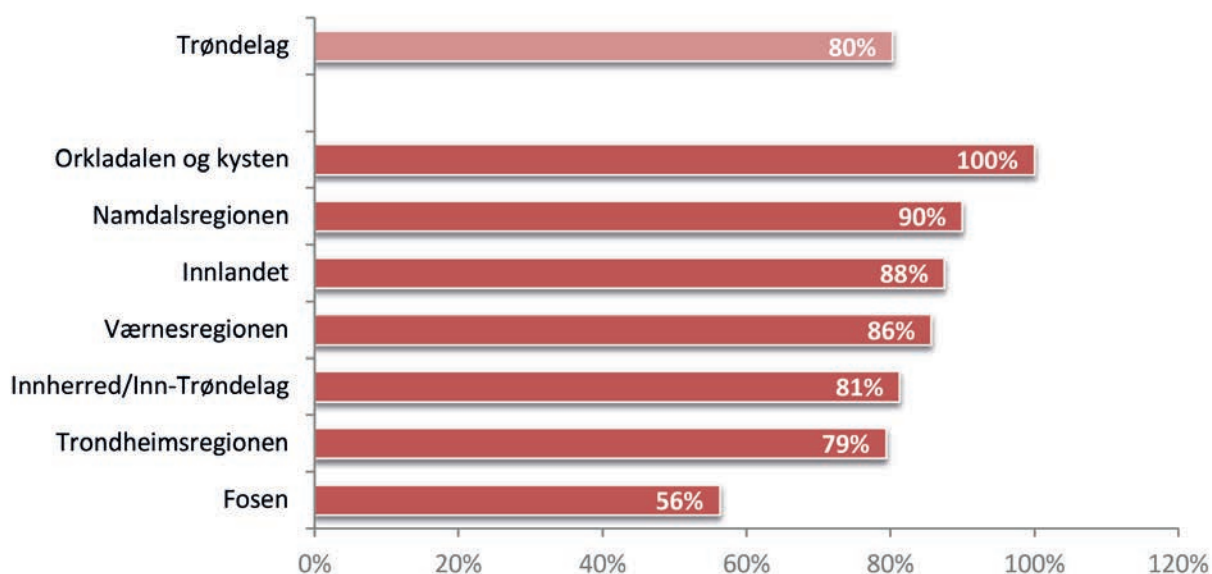

5.1 Årsaker til mislykket rekruttering

Dersom vi ser på årsaker til at bedriftene har mislykkes i rekrutteringen, er det de samme trekkene som går igjen. I alle regioner er det en

overveiende andel av bedrifter som svarer at det er mangel på kvalifiserte søkere som er årsaken til mislykket rekruttering. Av alle bedrifter som har mislyktes i rekrutteringen er mangel på rett kompetanse årsaken i 80 prosent av tilfellene.

Figur 9 Andel bedrifter som har mangel på rett kompetanse som årsak til mislykket rekruttering, etter region

Også i år er det de store bedriftene med over 100 ansatte som har de største problemene med å skaffe kvalifisert arbeidskraft. Blant bedriftene med rekrutteringsproblemer oppgir 29 prosent at de ikke har fått tak i den arbeidskraften de behøver, eller at de har ansatt noen med lavere kompetanse enn de ønsket. Dette er en betydelig økning fra fjoråret. De minste bedriftene rekrutterer ofte lokalt, mens store bedrifter i større grad har behov for spesialkompetanse som er vanskeligere å skaffe.

5.2 De vanskeligste yrkene å rekruttere i Trøndelag

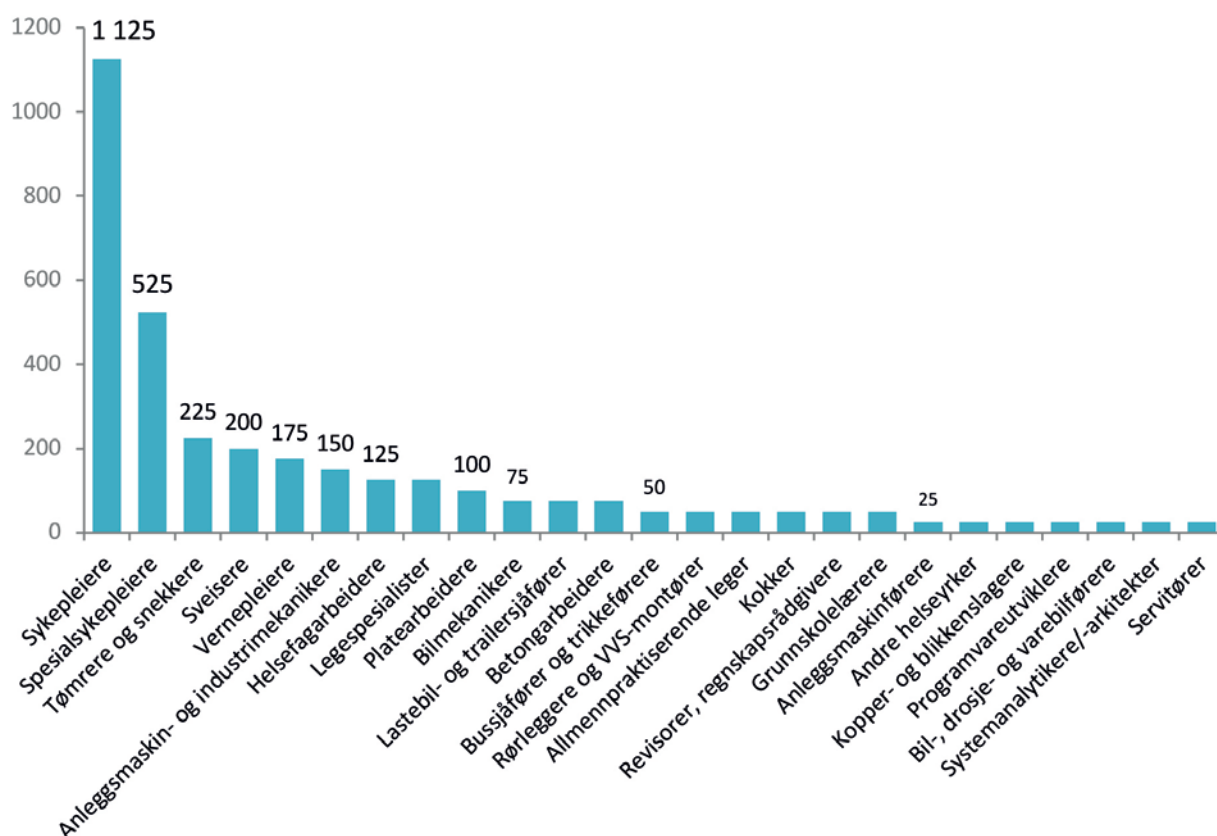
De bedriftene som opplevde å mislykkes i rekrutteringen ble bedt om å registrere hvilke yrker dette dreide seg om. Yrkene som ble nevnt her, betegner vi som yrker med rekrutteringsproblem. Mangelen på arbeidskraft estimeres ved hjelp av en modell som tar hensyn til bedriftenes geografiske og næringsvise kjennetegn, antall ansatte og observert mangel.

Svarene som er kommet inn er bearbeidet for landet under ett og deretter estimert for det enkelte fylke. Det vil knytte seg usikkerhet til estimeringen. Jo mer detaljert kjennetegn det estimeres for, desto høyere usikkerhet. I tabell 1 vises resultatet av denne estimeringen.

Også i årets undersøkelse er det mangelen på

sykepleiere og andre helseyrker som preger listen. Totalt er det i fylkene en estimert mangel på 4 150 arbeidstakere. I fjor var den estimerte mangelen på 2 950 personer. Den svært kraftige økningen i mangelen på arbeidskraft sammenfaller godt med de stabilt høye sysselsettingsforventningene i Trøndelag, nedgangen i ledighet og god stillingstilgang.

Figur 10. Estimert mangel på kompetanse etter yrker 2018, avrundet.

Tabell 1, på neste side, viser yrkene i Trøndelag hvor mangelen på arbeidskraft er størst. Som det fremgår av tabellen, er det en særlig mangel på stillinger innen helse- og sosialsektoren.

Totalt innenfor denne sektoren er det en estimert mangel på ca. 1 400 stillinger. Det er også mangel på faglært arbeidskraft innen bygg og anlegg og industrien.

Tabell 1. Estimert mangel på arbeidskraft 2018

Yrke	Estimert mangel
Sykepleiere	1 133
Spesialsykepleiere	516
Tømrere og snekkere	224
Sveisere	196
Vernepleiere	166
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	145
Helsefagarbeidere	128
Legespesialister	120
Platearbeidere	112
Bilmekanikere	83
Lastebil- og trailersjåfører	73
Betongarbeidere	71
Bussjåfører og trikkeførere	57
Rørleggere og VVS-montører	55
Allmennpraktiserende leger	48
Kokker	46
Revisorer, regnskapsrådgivere	45
Grunnskolelærere	44
Anleggsmaskinførere	36
Andre helseyrker	32
Kopper- og blikkenslagere	31
Programvareutviklere	28
Bil-, drosje- og varebilførere	27
Systemanalytikere/-arkitekter	24
Servitører	21
Andre ingeniører	19
Andre salgsmedarbeidere	19
Førskolelærere	17
Telefon- og nettselgere	17
Malere og byggtapetserere	17
Estimert total mangel i Trøndelag	4 140

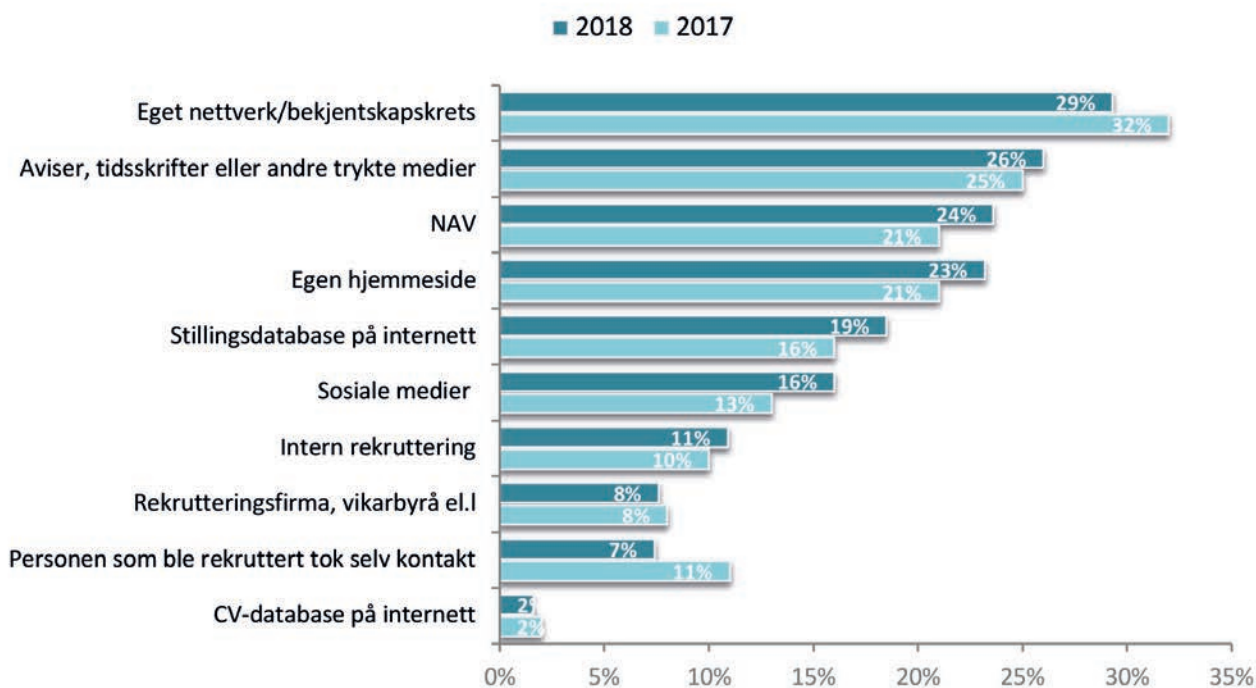
6 Tilleggsspørsmål

6.1 Rekrutteringskanaler

Et av spørsmålene i undersøkelsen handler om hvilken rekrutteringskanal bedriftene benyttet ved siste ansettelse. Den største andelen (29 %) svarer at de har brukt eget nettverk. Denne andelen har imidlertid vært synkende de siste årene. Om lag hver fjerde bedrift sier de

benyttet aviser, tidsskrifter eller andre trykte medier, noe som er en marginal økning fra i fjor. Andelen som benytter sosiale medier er stadig økende fra åtte prosent i 2016 til 16 prosent i år. I tillegg oppgir nesten hver fjerde bedrift at de benyttet NAV som rekrutteringskanal, noe som er en klar økning fra fjoråret.

Figur 11. Rekrutteringskanaler

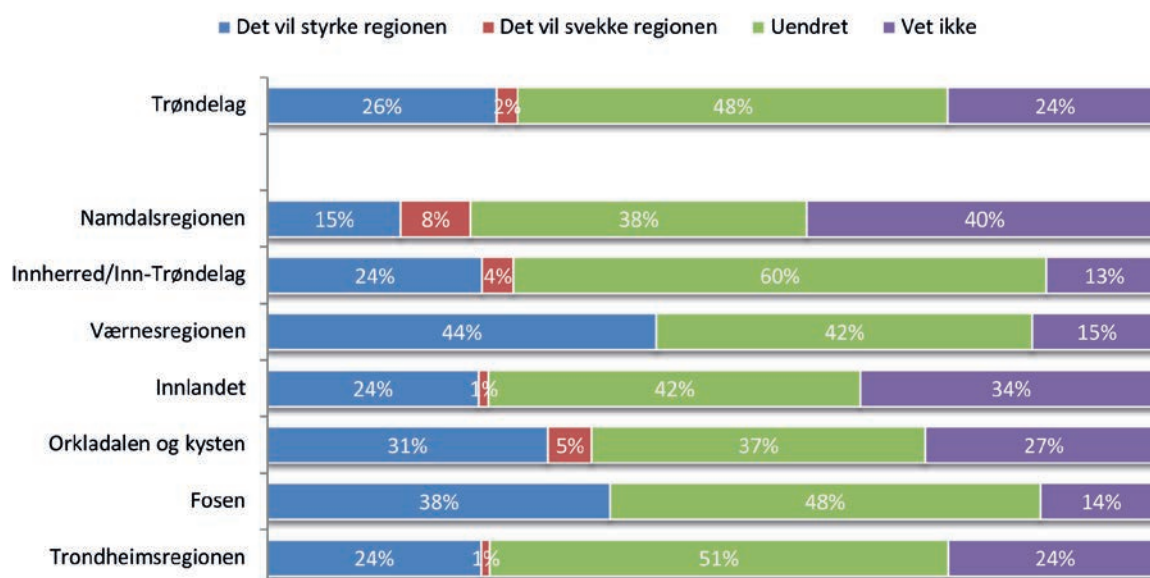

6.2 Markeds- og næringsregionen Trøndelag

Bedriftene ble også spurt om hvordan de tror sammenslåingen av fylkene vil påvirke

Trøndelag som markeds- og næringsregion. Hver fjerde bedrift tror regionen styrkes, noe som er en lavere andel enn i fjor. Rundt halvparten av bedriftene tror ikke sammenslåingen har betydning

Figur 12. Sammenslåing av Trøndelagsfylkene

Det er til dels store geografiske forskjeller. I årets undersøkelse har Værnesregionen størst tro på at sammenslåingen vil styrke Trøndelag. Ingen av bedriftene her tror det svekker regionen. Bedriftene i Orkladalen og kysten samt Fosen er mindre optimistiske i år enn i fjor. Bedriftene i Namdalsregionen er mest negativ til sammenslåingen av trøndelagsfylkene. Få bedrifter tror det styrker markedsområdet og åtte prosent tror sammenslåingen vil svekke regionen.

Vi ser også at det er forskjeller mellom de ulike næringene. Offentlig og privat tjenesteyting ser

langt større fordeler med et sammenslått Trøndelag enn bygg og anleggsbransjen.

På spørsmål om nedslagsfelt for bedriftenes rekruttering er det Trondheimsregionen som i størst grad bruker hele landet som nedslagsfelt i rekruttering. Fosen er regionen som i størst grad rekrutterer fra egen kommune/nabokommune.

Det er varehandel og bygg/anlegg som er mest lokale i sin rekruttering. Offentlig og privat tjenesteyting er næringen som i størst grad rekrutterer fra hele landet.

NAV-kontorene i Trondheim flyttet inn i nye lokaler i mars. Her Trondheimsporten hvor NAV Lerkendal holder til. Foto: NAV Trøndelag.

NAV Trøndelag

Postboks 2615, 7734 Steinkjer

E-post: nav.trondelag@nav.no

